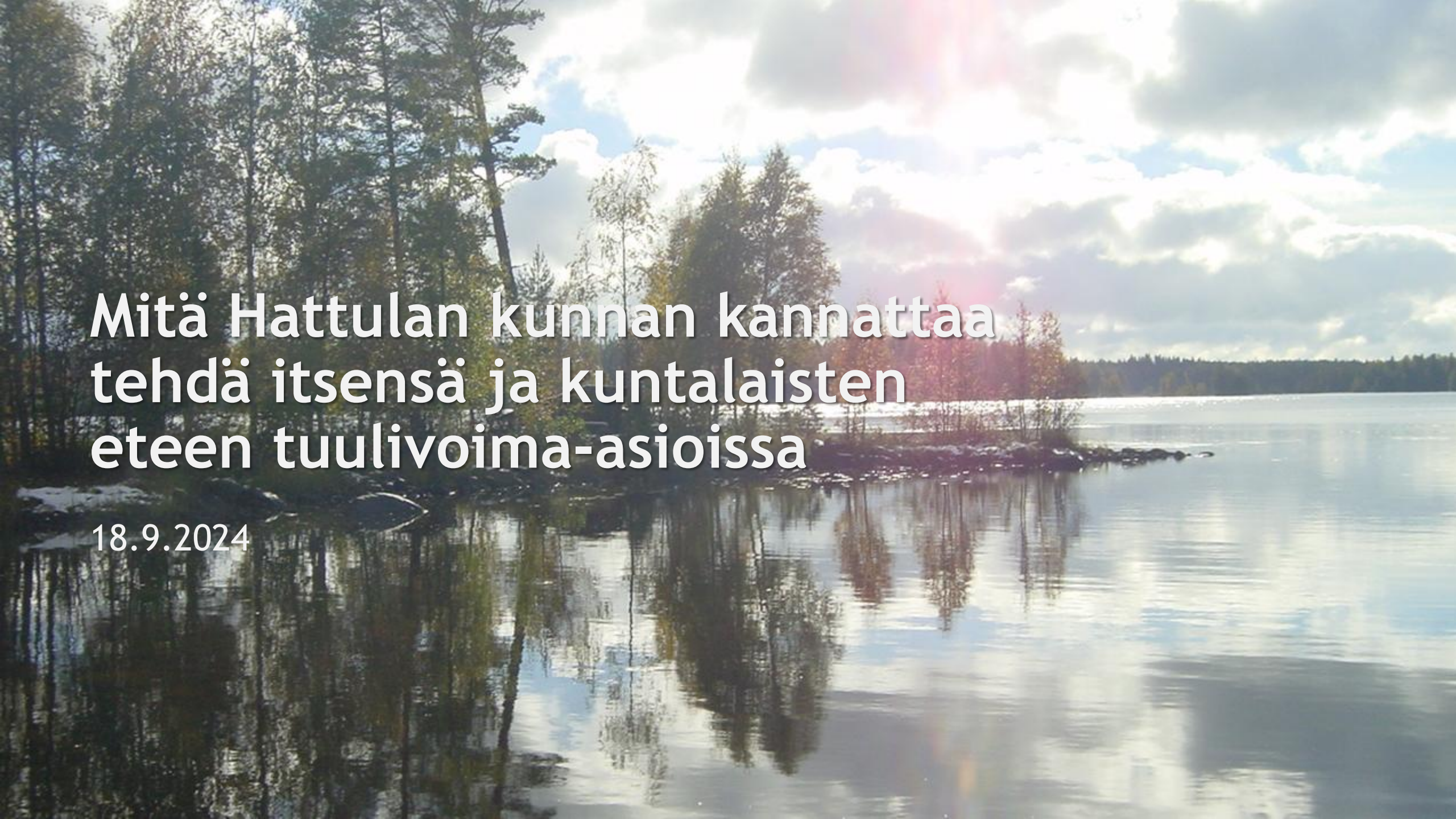

Mitä Hattulan kunnan kannattaa tehdä itsensä ja kuntalaisten eteen tuulivoima-asioissa

18.9.2024

Kunnan kannattaa varautua riittävässä määrin tuulivoimarakentamisen aiheuttamiin riskeihin

Tuulivoiman rakentaminen tuo mukanaan monenlaisia riskejä, jotka ulottuvat niin kuntaan kuin kuntalaisiin.

Riskit voivat kohdistua esim.

- Ympäristöön
- Luontoon
- Terveysteen
- Ennallistamiseen
- Muuttuvaan lainsäädäntöön
- Tekniikkaan
- Lupien vastaiseen toimintaan
- Yritysten kannattavuuteen
- Kuntalaisten oikeudenmukaiseen kohteluun

Riskien realisoituminen aiheuttaa vähintään mainehaittaa, mutta pahimmillaan tuloksena voi olla taloudellisia tappioita tai muuttotappioita.

Monet kunnat ovat jo tehneet päätöksiä, joilla pyritään ohjaamaan hankekehittäjien ja tuulivoimayritysten toimintaa.

Päätöksillä suojataan kuntaa tunnistetuilta riskeiltä.

Lisäksi niillä varmistetaan jo etukäteen, että tuulivoiman aiheuttamat haitat kuntalaisiin ovat mahdollisimman vähäiset.

Myös Hattulan kunnan tulee miettiä riskeihin varautumista ja harkita, minkälaisilla päätöksillä se varautuu tuleviin tilanteisiin.

Mitä kunta voisi tehdä itsensä ja kuntalaisten eteen

1. Säilyttää hiljaiset alueet ja yhtenäiset metsäalueet teollisuustoiminnalta.
2. Välttää rakentamasta metsään (Suomen hiilinielutavoitteet + EU:n metsäkatodirektiivi).
3. Edellyttää voimala-alueiden olemassa oloa maakuntakaavassa ja noudattaa kaavaa.
4. Edellyttää riittäviä suojaetäisyyksiä asutukseen. Suositus 10 kertaa voimalan korkeus, eli n. 3 km.
5. Varmistaa myös suojelualueille suojavyöhyke.
6. Edellyttää, että hankeyhtiö tekee ympäristövaikutusten arvioinnin kaikissa hankkeissa.
7. Edellyttää aina voimala-alueiden yhteisvaikutusten arviointia, jos useita lähekkäisiä hankkeita.
8. Vaatia ennallistamiselle kriteerit kattaen myös perustukset. Esim. DIN-standardi Saksasta.
9. Vaatia ennallistamisvakuus ennakkoon, koko ennallistamisstandardin kattavana ja vaatia vakuus kunnan omaan hallintaan.
10. Asettaa minimiehdot hanketoimijan vakavaraisuudelle (myös yrityskaupoissa).
11. Varmistaa maanomistajien tasapuolinen kohtelu (hankealue, lähialueet, siirtojohdot).
12. Edellyttää siirtoverkkoon liittymiseltä maakaapelointia.
13. Miettiä ja vertailla aidosti vaihtoehtoisia alueiden käyttösuunnitelmia (ei vain ”ei tehdä mitään”).
14. Vaatia toiminnalle ympäristölupaa.
15. Kirjata kaikki toiminnan edellytykset rakennuslupaan ja ympäristölupaan.
16. Luoda käytännöt lupien valvontaan ja toteuttaa ne.

**Seuraavat kalvot perustelevat
nämä suositukset**

Perustelut suosituksille 1-4

1. Säilyttää hiljaiset alueet ja yhtenäiset metsäalueet teollisuustoiminnalta.

- Suomessa on paljon tilaa ja paljon metsiä, mutta Etelä-Suomessa on vain vähän isoja yhtenäisiä metsäalueita ja vain vähän laajoja hiljaisia alueita. Siksi nämä alueet ovat arvokkaita niin ihmisille kuin luontokappaleille. Hiljaiset alueet on lueteltu maakuntakaavan liitemateriaalissa.

2. Välttää rakentamasta metsään (Suomen hiilinielu-tavoitteet + EU:n metsäkatodirektiivi).

- Olisi ristiriitaista, että Suomessa kaadetaan tuulivoiman takia metsiä, kun samaan aikaan polittisella tasolla mietitään, miten saavutamme hiilinielutavoitteemme ja miten vastaamme EU:n metsäkatodirektiiviin. Suomessa on tilaa rakentaa tarvitsemamme tuulivoimalat niin, että varsinkin Etelä-Suomen metsät säästyvät.

3. Edellyttää voimala-alueiden olemassa oloa maakuntakaavassa ja noudattaa kaavaa.

- Maakuntakaavan rooli on sovittaa yhteen yhteiskunnan vaatimat erilaiset toiminnot. Koska tuulivoimarakentamisen vaikutus on laaja-alaista (yhdenkin voimalan vaikutusalue on noin 6 km²), pitäisi alueiden allokointi tehdä maakuntakaavaprosessin kautta.

4. Edellyttää riittäviä suojaetäisyyksiä asutukseen. Suositus 10 kertaa voimalan korkeus, eli n. 3 km.

- Luonnonsuojeluliitto suosittaa kansainvälisestikin käytettyä 10 x korkeus -suojavyöhykettä. Tällainen suojaetäisyys on erityisen tärkeä paikoissa, joissa on suoja-alueella peltoaukeita tai järviä.

Perustelut suosituksille 5-8

5. Varmistaa myös suojelualueille suojavyöhyke.

- Ensinnäkin linnut tarvitsevat tilaa lintudirektiivin mukaisien suojelualueiden ympärille. FCG:n raportissa tämä on 500 m. Sääksisäätiö suosittelee 2000 metrin suojavyöhykettä sääksen pesän ympärille. Lisäksi kaikki suojelualueet tarvitsevat vähintään 500 metrin suojavyöhykkeen lavasta irtoavan aineksen ja mikromuovin leviämisalueelle.

6. Edellyttää, että hankeyhtiö tekee ympäristövaikutusten arvioinnin kaikissa hankkeissa.

- ELY-keskus ei ohjaa pienten voimala-alueiden YVA-selvitystä. On kuitenkin kunnan etu vaatia hankekehittäjää tekemään vastaava selvitys osana tuulivoimaosayleiskaavaa. Näin voidaan varmistaa pientenkin voimala-alueiden oikea sijoittuminen ympäristöön.

7. Edellyttää aina voimala-alueiden yhteisvaikutusten arviointia, jos useita lähekkäisiä hankkeita.

- Hankekehittäjät pyrkivät vähättelemaan tuulivoiman vaikutuksia. Lisäksi he pilkkovat hankkeet palasiksi. Fysiikan lait kuitenkin vaikuttavat lieveilmiöiden voimistumiseen. Isot yhteisalueet vaikuttavat eläinten vaellusreitteihin enemmän kuin pienet. Päätöksiä tehtäessä meidän pitää tuntea nämä kokonaisvaikutukset.

8. Vaatia ennallistamiselle kriteerit kattaen myös perustukset. Esim. DIN-standardi Saksasta.

- Toisin kuin väitetään, perustusten jättäminen maaperään ei ole voimassaolevan jätelainsäädännön ja EU-määräysten mukaista. Jätelain mukaan vastuu jätteen poistamisesta on maanomistajalla ja viime kädessä kunnalla, jos jätteen tuottaja sen laiminlyö. Suomalaisten ennallistamisstandardin puuttuessa voidaan käyttää saksalaista standardia.

Perustelut suosituksille 9-12

9. Vaatia ennallistamisvakuus ennakoon, koko ennallistamisstandardin kattavana ja vaatia vakuus kunnan omaan hallintaan.
 - Tuulivoiman maanvuokrasopimuksissa sovitaan vakuuden asettamisesta vaiheittain niin, että pääosa vakuudesta asetetaan vasta 10-20 vuoden päästä luonnon ottamisesta teollisuuskäyttöön. Lisäksi vakuuden suuruus on liian pieni kattamaan perustusten purkua. Vakuus annetaan vain niille maanomistajille, joiden alueella on perustuksia. Kukaan maanomistaja ei muista 10-20 vuoden jälkeen pyytää tällaisia vakuuksia eikä heillä ole myöskään kriteerejä vakuuksien vapauttamiseksi.
10. Asettaa minimiehdot hanketoimijan vakavaraisuudelle (myös yrityskaupoissa).
 - Tuulivoimaa rakentavat yhtiöt, joissa ei ole töissä yhtään ihmistä eikä niillä ole juurikaan omaa pääomaa. Toiminta rahoitetaan lainarahalla. Tällainen yhtiö ei pysty kantamaan vastuutaan ja on liian helppoa laittaa konkurssiin. Myös toiminnan myynti ”nolla-yhtiöille” pitäisi estää.
11. Varmistaa maanomistajien tasapuolinen kohtelu (hankealue, lähialueet, siirtojohdot)
 - Tuulivoimahanke kohtelee maanomistajien epätasa-arvoisesti. Hankealueen maanomistajat saavat tuntevan korvauksen, mutta lähialueen maanomistajien maankäyttömahdollisuudet laskevat ja heidän omaisuutensa arvo laskee. Jos liityntäjohdot rakennetaan ilmaan, sirpaloituu alle jäävä maa-ala ja lunastuskorvaus on olematon.
12. Edellyttää siirtoverkkoon liittymiseltä maakaapelointia.
 - Edellisen kohdan ongelmia voidaan ratkoa maakaapeloinnilla. Se eliminoi myös maisemahaittoja. Olisi lisäksi hullua sallia ilmajohdot alueella, jossa Elenia on juuri saanut kaivettua ilmajohdot maahan.

Perustelut suosituksille 13-16

13. Miettiä ja vertailla aidosti vaihtoehtoisia alueiden käyttösuunnitelmia (ei vain ”ei tehdä mitään”)

- Hankekehittäjien intressi on verrata tuulivoimarakentamista siihen, että nykytila vain jatkuu. Etelä-Hattulan kehittämissuunnitelma on kuitenkin esimerkki sellaisesta vaihtoehtoisesta kehittämisestä, jonka avulla kunta voi tienata pitkällä tähtäimellä aivan yhtä hyvin.

14. Vaatia toiminnalle ympäristölupaa

- Rakennuslupa ottaa kantaa rakentamiseen ja käyttötarkoitukseen, mutta ei jatkuvaan toimintaan. Ympäristölupa antaa viranomaisille keinot puuttua toimintaan ja tarvittaessa keskeyttää se, jos toiminnassa on poikkeamia lupaehtojen mukaiseen toimintaan.

15. Kirjata kaikki toiminnan edellytykset rakennuslupaan ja ympäristölupaan

- Kaikki tuulivoimatoimintaan liittyvät vaatimukset, ml. tämän dokumentin mukaiset asiat, pitää kirjata rakennuslupaan ja ympäristölupaan. Siitä syntyy sopimus, joka antaa kunnalle varmuuden siitä, ettei maanomistajien maanvuokrasopimuksissa ole voitu sopia lainvoimaisesti muuta.

16. Luoda käytännöt lupien valvontaan ja toteuttaa ne

- Kunnista puuttuu yleensä käytännöt tuulivoimayhtiöiden valvontaan. Siksi käytännöt pitää luoda ja niiden toimeenpano pitää vastuuttaa.